

Nr 52.

Av herr **Olsson** i Gävle, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av skydd för partibeteckning vid allmänna val.

I sitt betänkande del II, som avgavs i april 1921, och som låg till grund för 1921 års riksdags beslut om ny valkretsindelning för andrakammarvalen samt förändrad sammanräkningsmetod, föreslog proportionsvalsakkunnige även vissa bestämmelser för officiella valförberedelser, innebärande bl. a. inregistrerande på förhand av kandidatlistor m. m.

Avsikten med förslaget var givetvis att skapa ordning och reda samt förhindra kupper av olika slag. Då förslaget dock icke kom under riksdagens prövning, och sålunda icke föranledde någon åtgärd, torde detta ha sin orsak i de invecklade anordningar som föreslogos samt dess avskaffande av partibeteckningarna.

Men om detta förslag sålunda ej kan läggas till grund för en lagstiftning i ämnet, är därmed icke sagt, att icke några enkla bestämmelser av reglerande art äro nödvändiga, detta särskilt vad det gäller skydd för partibeteckningarna. Val efter val har ny erfarenhet därom vunnits, och från de senaste kommunalvalen finnas talrika exempel på, huru man från en del håll helt enkelt lägger beslag på andra partiers partibeteckningar.

1922 års riksdag beslöt, som bekant, i samband med förändringarna i kommunalförordningarna, införandet av bestämmelser, som skulle möjliggöra för olika partier att gå till val med s. k. samlingslistor. I socknar, där man vid föregående val prövat sin styrka, har man också i år rätt så allmänt sökt undvika valstriden genom att träffa överenskommelse om gemensamhetslistor. I Gävleborgs län har exempelvis vid årets kommunalfullmäktigeval samlingslistor använts i omkring en fjärdedel av socknarna.

Men samtidigt som det visat sig, att i allmänhet inga svårigheter mött, när det gällt träffa överenskommelse eller att uppgöra valsedeln, har emellertid på sina håll inträffat händelser, som för framtiden torde göra det svårt att få till stånd överenskommelser om gemensamhetslistor. Respektive partier, som träffat överenskommelsen, torde lojalt ha hållit densamma, men personer, som stått utom partierna, ha sökt utnyttja den säkerhet som behär-

skat valmännen, då dessa vetat, att utgången genom överenskommelsen varit given.

Nu hyser jag icke ett ögonblick den uppfattningen, att man medelst lagbestämmelser skulle söka förhindra någon att utöva sin rätt som medborgare, eller rösta på vem han önskar. Men man bör ha rätt att kräva, att man uppträder under öppet visir. Men nu har det i regel gått så till, att när de samverkande partierna samlat sig under beteckningen »Samlingslistan» eller »Gemensamhetslistan», så ha personer, som stått utanför samverkan, uppträtt under någon av de partibeteckningar, som respektive partier annars själva använda vid andra val. Man vill på detta sätt göra gällande, att den partiorganisationen icke tillhör de samverkande.

Dylika metoder måste enligt min mening bekämpas. Detta kan icke ske på annat sätt än genom att skapa *lagligt skydd för partibeteckningen*. Huru detta skall låta sig göra utan användandet av alltför invecklade bestämmelser är jag icke beredd föreslå, men enligt min mening borde saken kunna ordnas länsvis. Partiernas huvudorganisationer i länen borde kunna hos länsstyrelsen få inregistrera sin partibeteckning, under vilken intet annat parti sedan finge uppträda utan erhållet tillstånd. Vid ett eventuellt uppträdande gemensamt mellan olika partier, t. ex. under beteckningen »samlingslistan», skulle partierna hos länsstyrelsen få anmäla, att de icke komme att använda sin inregistrerade partibeteckning. Därmed skulle dessa beteckningar icke få användas vid ifrågavarande val.

I anledning av vad här anförts får jag föreslå,

att riksdagen måtte besluta hos Kungl. Maj:t hemställa om förslag till bestämmelser om skydd för partibeteckning vid allmän val.

Stockholm den 20 januari 1923.

Adolv Olsson,
Gävle.